

text till bilder: BO 00007.10 till BO 00007.14

I krigets spår

Mellan den 25 september 1944 och den 6 maj 1945 fick västerbottningarna och framför allt kanske vilhelminaborna en realistisk bild av vad som kan följa i krigets spår.

Under den tiden bodde här nämligen cirka 900 evakuerade finnar vilket i högsta grad satte sin prägel på det dåvarande municipalsamhället. De 900 finländarna kom från Kittilä, en kyrksocken som ligger ungefär 15 mil norr om Rovaniemi i Nordfinland.

För de evakuerade Kittiläborna kom vistelsen i Vilhelmina att få en särskild tragisk prägel på grund av den stora barndödligheten som under en kort period kom att drabba de hitflyttade familjerna. Redan före nyåret 1944–45 hade 15 barn avlidit och som en makaber fortsättning på eländet avled enligt kyrkböckerna ytterligare 19 Kittiläbor mellan den 1 och 18 januari 1945. Av dessa 34 avlidna var 28 mellan fem månader och sex år gamla.

Efter den 18 januari fick tydligen hälsovårdsmyndigheterna läget under kontroll och fram till avresedagen den 6 maj skedde endast två dödsfall.

Den 6 maj 1945 kunde Kittiläborna äntligen återvända till sin hemsocken efter att först ha återförenats med andra evakuerade i Kusfors.

Så här efteråt kan man kanske ställa sig frågan om vad som egentligen orsakade den alltför stora dödligheten och om allt verkligen gjordes för att hejda den. I det sammanhanget skall genast sägas att doktor Nils Björkman som då var ensam läkare i Vilhelmina, förutom socknens då 12 000 övriga invånare, dessutom fram till mitten av januari 1945 även var ende läkaren för de evakuerade. Hans arbetsbörda torde ha varit enorm.

Thyra Hansson, hette Henriksson som ogift, kom hit från Nikkala i Norrbotten och arbetade som tolk under den här tiden.